

KAJAANIN KESKUSTAAJAMA 2015 OSAYLEISKAAVA

(HYVÄKSYTTY 1992, LAINVOIMAINEN 1994)

SEURANTAA JA ARVIOINTIA

Vuonna 1992 hyväksytyn Kajaanin keskustaajama 2015 osayleiskaavan kantava teema oli kestävä kehitys, joka silloin oli käsitteenä uusi ja kirjattu vasta rakennuslain (RakL) muutokseen, jolla Suomi ensimmäisenä maana maailmassa asetti sen kaiken yhdyskuntakehityksen tavoitteeksi: ”Alue on kaavoitettava tai sen käyttö muutoin suunniteltava luonnonvarojen ja ympäristön kestävästä kehitystä tukevalla tavalla”. Vuonna 2000 voimaan tullut maankäyttö ja rakennuslaki (MRL) on pitänyt tämän tavoitteen voimassa sitä täsmentäen.

Konkreettisina kestävän kehityksen keinoina nähtiin sisäänpäin kasvu (täydennysrakentaminen, käyttötarkoitusten muuttaminen ja peruskorjaus) sekä ajoneuvoliikenteen vähentäminen kevyttä liikennettä suosien ja erilaisin järjestelyin. Myös jätteen vähentämistä ja kierrätystä käsiteltiin kaavaselostuksessa. Yleiskaavakartalla ne eivät näy ja kaavamääräykset ovat lakonisia pääasiallisen käyttötarkoituksen aluevarauksia ja pelkistettyjä kohdemerkkejä.

Tavoitteena kaavaa laadittaessa oli, että sitä tarkistettaisiin valtuustokausittain, mihin ei kuitenkaan ole ollut edellytyksiä (mm. yleiskaavoituksen tarve rannoilla, henkilöstön vähentäminen). Välitöntä tarvetta tarkistukseen ei ilmennyt, kun rakentaminen hidastui talouslaman vuoksi verrattuna jälleenrakennuskaudesta jatkuneeseen kaupungin voimakkaaseen kasvuun. Kajaanin keskustaajama 2015 osayleiskaavan varassa on näin odotettua pitempään ohjattu kaupungin suunnittelua ja rakentamista, mikä on lisännyt työtä asemakaavoituksessa poikkeamisten lisääntyessä ja selvitysten vanhentuessa. Maankäyttöä ja sen suunnittelua on yleiskaavan tarkistusten sijaan ohjattu uutena menettelynä käyttöönotetulla maankäyttöpoliittisella ohjelmalla (2002-05, 2006-09 ja 2010-13), joissa maapolitiikan lisäksi on käsitelty myös kaavoitusohjelma.

Hallintoa ja suunnittelujärjestelmää kevennettiin Kajaanissakin 1990-luvulla voimakkaasti: lautakuntia vähennettiin, päätöksentekoa delegoitiin ja vuosittain tai vähintään valtuustokausittain toistuvien suunnitelmien ja ohjelmien luonne muuttui. Osa ohjelmista on Kainuun maakunta -mallin aikana valmisteltu ja käsitelty maakunnan tasolla, osa yhteistyössä Kainuun ympäristökeskuksen/ ely-keskuksen kanssa. Myös Suomen EU-jäsenyyttä on pyritty hyödyntämään suuntaamalla suunnittelua ja kehittämistä EU:n rahoittamiin hankkeisiin.

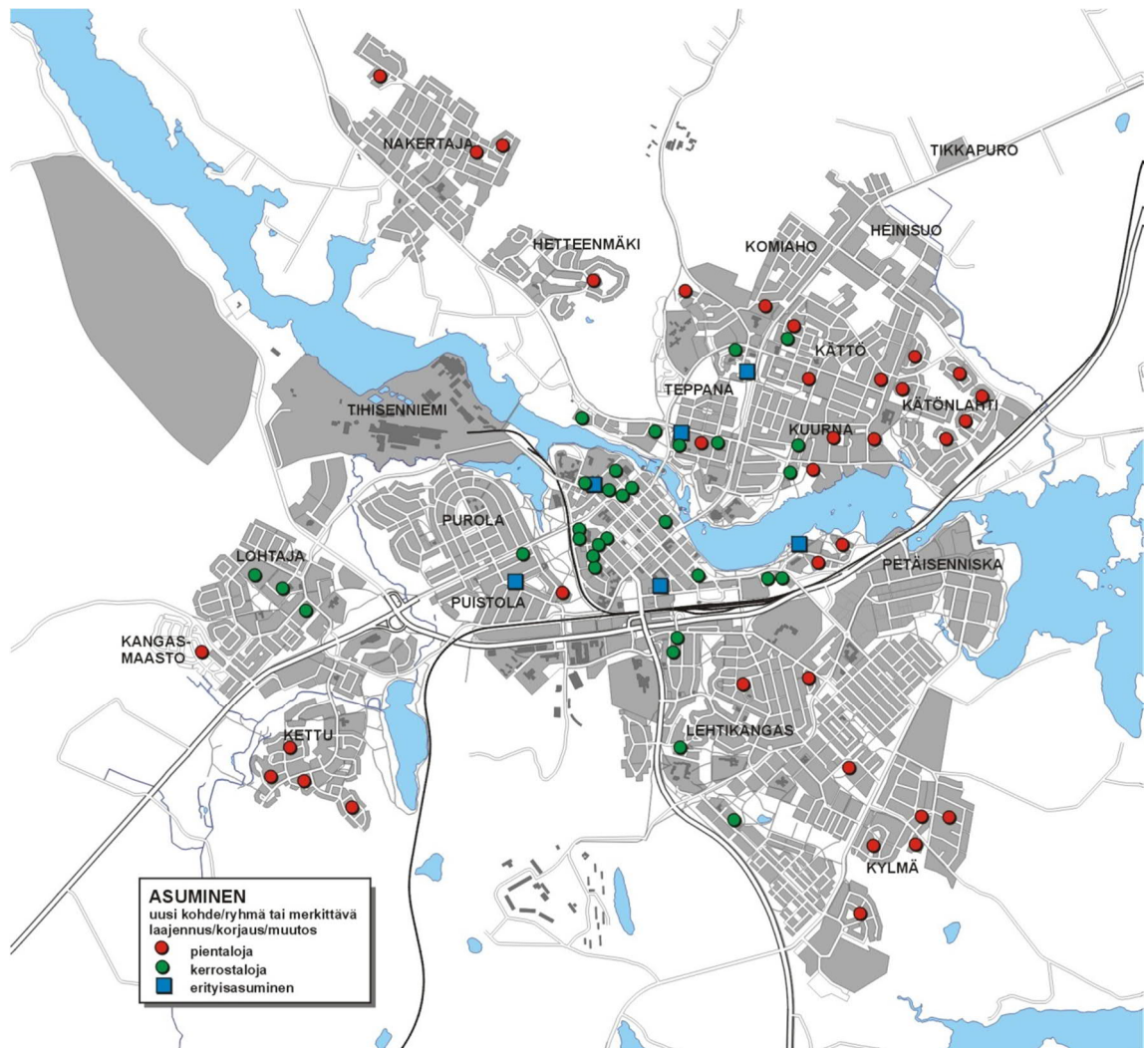
TOTEUTUMINEN

Käyttötarkoituksen mukaan jaotellussa toteutumisarvioinnissa luetellaan merkittävimpiä yleiskaavan mukaisia ja siitä poikkeavia – **tekstissä vihreällä** – ympäristömuutoksia 20 vuoden aikana. Vireillä olevassa yleiskaavan muutoksessa, Kajaanin keskustaajama 2030, arvioidaan uudelleen aluevarausten tarve ja sisältö sekä muut muutostarpeet.

[Kajaanin keskustaajama 2015 osayleiskaava liitteenä](#)

ASUMINEN

(A, AP, AK)

Kuva 1: Asuinkohteiden toteutuminen 1992-2011

Pientaloalueita on otettu käyttöön Kylmällä, Kätönlahdessa ja Onnelassa sekä täydennetty alueita asemakaavan muutoksilla – Nakertaja, Hetteenmäki Vanha Teppana, Komiaho, **Kättö**, Kuurna, Lehtikangas, Kylmä, Huuhkajanvaara ja **Rinnekoulu**. **Harjukatu 7:lle** on tehty asemakaavan muutos ja Kangasmaastolle asemakaava.

Kerrostaloja on rakennettu Veturitallinmäelle, Linnantaustien varteen, Onnelaan, Vanhaan Teppanaan, Karolineburgin alueelle ja keskustaan (mm. Tehdaskatu, Asemakatu, Osmonkatu, Pohjolankatu, Välikatu, Sissikatu ja Kauppakatu rakenteilla), Yläkaupunkiin (Kirkkokatu, Ratakatu, Louhikatu, Linnankatu ja Ridellinkuja) ja Lehtikankaalla (Kasarminkatu ja Savonkatu).

Asumiseen kaavassa osoitetuista alueista toteutumatta ovat **Pöllövaara ja Etelä-Palokangas** sekä Huuhkajanvaaran alueen jatkaminen Hevossuolle. **Etelä-Nakertajaan** sekä **Pohjois-Kätön, Heinisuo ja Kangaspuron asuinalueelle** ei ole tehty asemakaavoja, vaan niiden

vähäinen lisärakentaminen on käsitelty suunnittelutarveratkaisuin ja poikkeamisina.
Asumisen vara-alueita Rouvankankaalla ei ole otettu käyttöön.

Uusien alueiden käyttöönottoa on hidastettu ja niihin liittyvää investointitarvetta on lykätty paitsi asemakaavan käyttötarkoitusten muutoksilla valmiin kunnallistekniikan piirissä myös rakentamiskehotuksilla ja rakentamattomien tonttien korotetulla kiinteistöverolla.

Kauden aikana asumisväljyys (m²/henkilö) on kasvanut, asutokunnan koko (henkilöä/ak) on pienentynyt ja asuttujen asuntojen pinta-ala (m²) on kasvanut samoin kuin niiden keskikoko. Paitsi rakentaminen näihin vaikuttaa väestön ikärakenteen muutos – ikääntyminen ja nuorten muutto työn ja opintojen vuoksi. Kajaaniin kuitenkin muuttaa paljon nuoria samoista syistä niin, että nuorten osalta tulo- ja lähtömuutto ovat lähes tasapainossa. Paluumuuttajissa on myös ikääntyneitä, joita muuttaa toisaalta lasten perässä muualle.

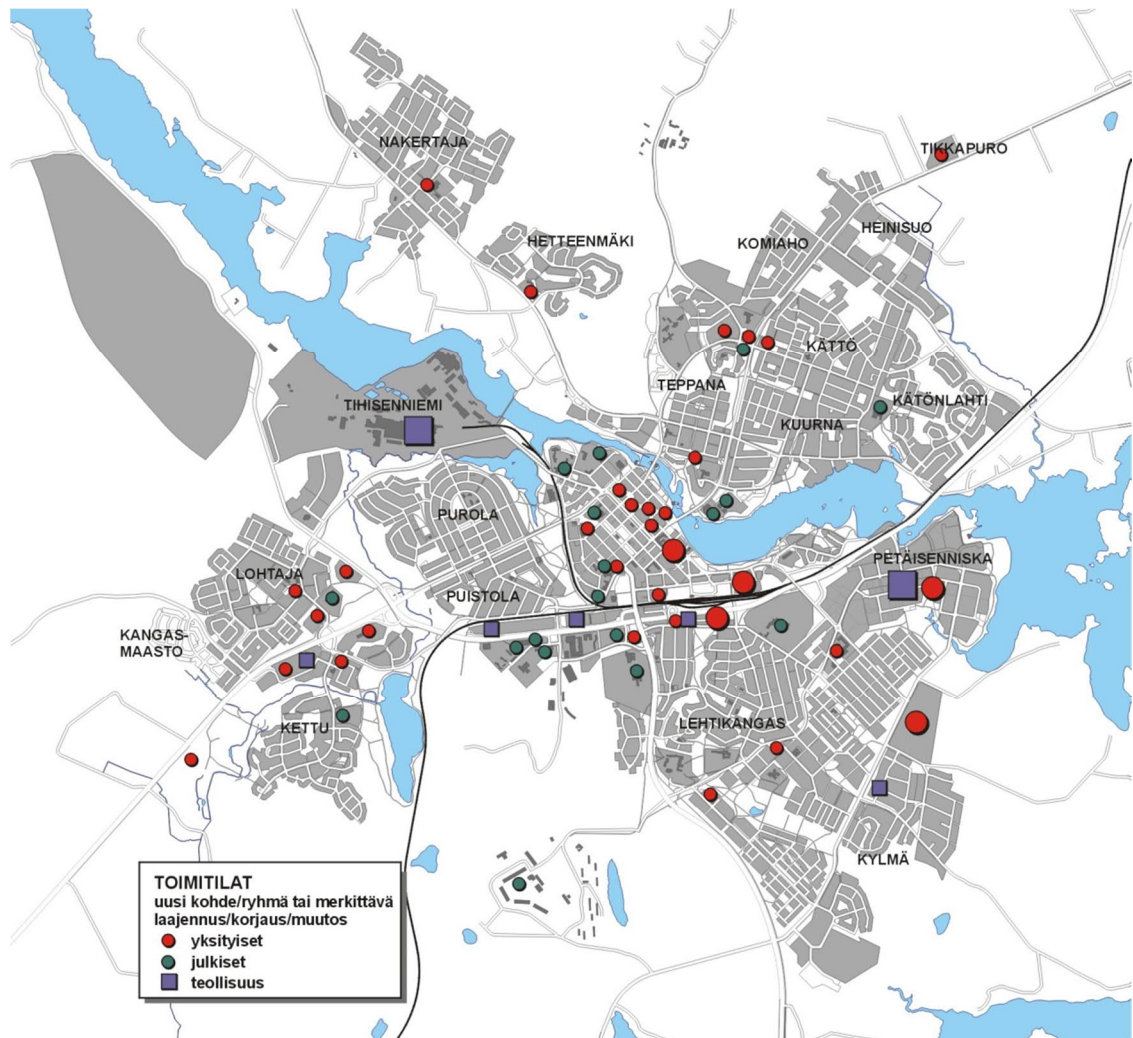
Opiskelijoiden määrä asukkaina on kauden aikana kasvanut ja opiskelija-asunnot on kauden aikana peruskorjattu ja muutettu nykytarpeen mukaisiksi. Väestön ikääntyminen on aiheuttanut asumistarpeiden muutosta ja sukupolvenvaihtumista vanhoilla pientaloalueilla osan ikääntyneistä muuttaessa keskustaan.

Sekä vuokra- että omistusasuin kerrostaloja on ryhdytty peruskorjaamaan ja pientalojen energiakriisistä 1970-luvulla alkaen yleistynyt korjaus on edelleen jatkunut. Hissijä on korjausten yhteydessä avustuksista huolimatta jälkiasennettu varsin vähän. Uusissa kerrostaloissa on hissit ja muutoinkin liikuntaesteiset on otettu huomioon niin kuin muuttunut lainsäädäntö edellyttää.

Kaudella kaupunkiin on tullut uusi asunnontarvitsijaryhmä – maahanmuuttajat, jotka alun erillisen keskuksen sijaan on Kajaanissa sijoitettu vuokra-asuntoihin eri puolille kaupunkia. Palvelu- ja erityisasumista varten on tehty asemakaavan käyttötarkoituseroilla ja poikkeamispäätöksillä peruskorjauksia ja uudisrakennuksia (Sammonkatu, Puistola, Tehdaskatu, Onnela, Vanha Teppana ja rakenteilla Ylä-Teppana).

TOIMITILAT

YKSITYISET JA JULKISET PALVELUT (PK ja PY) MATKAILU (RM) JA TEOLLISUUS (T, TK, TV, TY)

Kuva 2: Toimitilakohteiden toteutuminen 1992-2011

Erot eri toimintojen ja toimialojen vaatimuksissa toimintaympäristöä kohtaan ovat vähentyneet eivätkä vaikutuksetkaan usein aiheuta tarvetta sijoittaa niitä erikseen tai kauas muista toiminnoista. Lisäksi muutokset toiminnassa ja sen tilatarpeissa ovat yhä nopeampia – sekä kasvua että supistumista ja organisoinnin muuttumista. Tämä näkyy uudisrakentamisen ohessa lisääntyvinä käyttötarkoituksen muutoksina sekä toimintojen sekoittumisena.

Kaupan palveluihin ennakoitiin jo kaavassa suurta rakennemuutosta: suuryksiköt sekä päivittäistavar (Prisma, Citymarket ja MaxiMakasiini) että tilaa vievän kaupan osalta ovat toteutuneet. Kajaanissa ne on ohjattu keskustaan ja sen vierelle sekä tilaa vievä kauppa muutoin kiinni kaupunkirakenteeseen. Lähikauppoja on paitsi lakannut myös perustettu uusia. Nakertajassa, Komiaholla, Kätössä, Kuurnassa, Keskustassa (3), Purolassa, Lohtajalla (2), Ketussa, Laajankankaalla, Lehtikankaalla ja Variskankaalla on päivittäistavaramyymälä.

Uutena ilmiönä Kajaanissa ovat kansainväliset ketjut, joista vaatekauppa ja erikoiskauppa sijoittuu keskustaan, ja tilaa vievä/erikoistavarakauppa Kehräämöntien varteen. Myös Lidl on rakentanut myymälän kaupunkiin Sotkamontien varteen.

Erityisesti keskustakaupan ja ravintolapalvelujen kannalta merkittävä oli Parempi kaupunkikeskusta –hanke. Keskustan kehittämistä oli valmisteltu pitkään, sillä ensimmäiset kävelyaluekiistat käytiin Kajaanissa jo 1970-luvulla. Lopulta sen sai liikkeelle 1990-luvun alun lama, joka suorastaan autioitti ydinkeskustaa. Konkreettisenä tuloksena laajasta yhteistyöprojektista on palkittu Raatihuoneentorin kävelyalue, joka puolestaan edisti keskustan asuin- ja liiketalojen korjaus- ja muutostöitä. Jälkialtona kaupunkiin rakennettiin vielä nykyaikainen elokuvateatteri. Myös vihdoin 2000-luvulla käynnistynyt keskustasuntojen rakentaminen jatkaa kehittämistyön tavoitteiden toteuttamista.

Kaupan alalla tulevat netin vaikutukset lähitulevaisuudessa laajasti näkyviin vastaavalla tavalla kuin ne ovat vaikuttaneet pankki- ja vakuutusalaan ja niiden toimitiloihin.

Julkisten palvelujen alueita on täydennetty lisärakennuksilla ja rakennusten laajennuksilla: pääterveysasema, seminaari, Vimpelinlaakso ja Kaukametsä, jonne on sijoittunut musiikkiopisto ja rakenteilla vesiliikuntakeskus.

Lukiot on yhdistetty ja sijoitettu Vuorikadulle, ammattiopisto ja ammattikorkeakoulu on koottu useista oppilaitoksista, Kainuun prikaati on kasvanut yhdeksi maan suurimmista. Uutta ovat palvelukeskukset, joihin koottu jopa valtakunnallisia talous-, henkilöstö-, puhelin- ja tietotekniikkapalveluja.

Rajavartiolaitoksen koulutuksen lakkauttaminen vapauttaa paljon toimitilaa ja aluetta aivan keskustan tuntumasta. Alueesta on käyty arkkitehtuurikutsukilpailu ja asemakaavan muutos toimitiloja ja asumista varten on vireillä.

Opettajakoulutuksen/seminaarin lakkauttamista seuraava alueen uudelleen käyttöönnotto on tulevaisuuden haaste, jota käsitellään uudessa yleiskaavassakin.

Matkailupalvelualue (RM) Kainuun portissa keskustaajaman eteläpuolella on osittain toteutunut. Leirintäalueena käytetty tontti voidaan ottaa muuhun käyttöön, kun Pöyhölänniemen lerintaalueen toiminta alkaa. Myös matkailukäyttöön ostetulla Pyörteellä on vastaava aluevaraus, mutta sen toimintaa edelleen viritellään.

Sokajärventien eteläpuolelta PY-alueen käyttötarkoitus on muutettu liikerakentamiseen (autokauppa). Katiskan huoltoasemavaraus (LH) on asemakaavassa osoitettu Rauhanyhdistyksen kokoontumistiloiksi. Lohtajan risteyksen PK on muutetussa asemakaavassa suojaviher- ja viheraluetta (EV ja VL) – mm. alueen heikon maaperän vuoksi. Julkisten palvelujen (PY) vara-alueita Teerisuolla Kainuun porttia vastapäätä ei ole ollut tarpeen ottaa käyttöön.

Olevia teollisuusalueita on kehitetty ja täydennetty uusien alueiden käyttöönoton sijaan. Tärkeimpänä kehittämiskohteena on ollut Petäisenniska. Sen katujärjestelyt on uusittu ja alueelle muodostettu uusia toimitilatontteja sekä teollisuudelle, toimistoille että kaupalle.

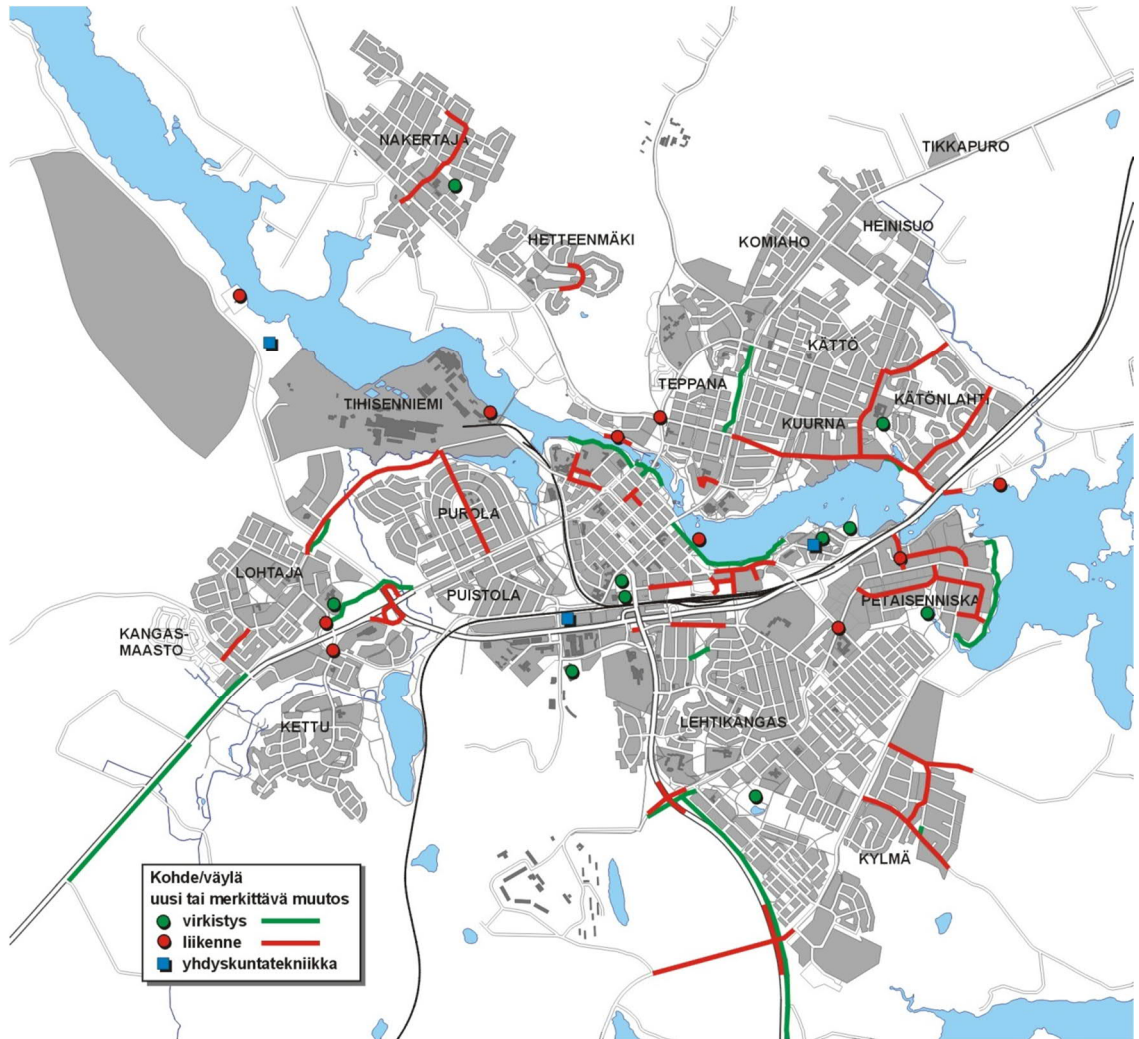
Tuotannon painopisteen siirtyminen ICT- ja elektroniikkateollisuuteen, sekä yleensäkin tietotekniikan käyttöönoton ja logistiikan tehostumisen myötä tilantarve monilla toimialoilla on vähentynyt siitä, mitä 1980-luvun mitoitusohjeilla arvioitiin. Siirtyminen jälkiteolliseen yhteiskuntaan näkyy siinä, että osa yleiskaavan/asemakaavojen teollisuusaluevarauksista on muutettu **kaupan toiminnoille – kokonaan, osittain tai toimintoja sekoittaen (Kehräämöntie, Petäisenniska, Heinisuo)**. Vanhentuneiden asemakaavojen teollisuusaluevarauksia on muutettu myös asumiseen (Kylmän Sienirinne ja Hankipuisto).

Tihisenniemen teollisuusalueella on nähty puunjalostusteollisuuden muutosten kaari: vielä 1992 siellä toimi itsenäinen Kajaani Oy, joka vaiheittain sulautui UPM Oy:ön. Paperituotanto lakkasi 2009 ja sen jättämiin tiloihin alueen kehittämiseksi perustettu Renforsin Ranta Oy on onnistunut hankkimaan monipuolisen joukon yrityksiä, joissa on kohta enemmän työpaikkoja kuin paperintuotannossa – tutkimus- ja kehitystoimintaa, palveluja pesulasta talous- ja henkilöstöhallintoon, metalliteollisuutta. Vanhasta toiminnasta jäljellä on saha ja lämpövoimala. Paitsi toimitilaa vapaana on myös aluetta.

Teollisuuden varauksista on toteutumatta ns. Pohjan sellun tontti, jolle on kuitenkin sijoitettu jätehuoltoa. Melualueella olevaa vara-aluetta (Ensilä-Suvantola) ei ole ollut tarpeen ottaa käyttöön. Kasarminkadun varsi on asemakaavoissa muutettu lähes kokonaan liiketoimintaan, kun yleiskaavassa sillä oli myös teollisuutta.

YLEISET ALUEET JA INFRASTRUKTUURI

VIRKISTYS(V, VR, VU, RP), LIIKENNE (LM, LR, LV), YHDYSKUNTATEKNINEN HUOLTO JA TIETOLIIKENNE(ET)

Kuva 3: Yleisten alueiden ja infrastruktuurin toteutuminen 1992-2011

Virkistysinvestoinneista näkyvin on tunnelivoimalan louhetäytölle tehty Suvantopuisto, jonka rantamuri ja puistopolut väylät jatkuvat Torinrantaan asti. Samalla kunnostettiin kauppatorin satama. Asuntomessualueella kunnostettiin Onnelan puistot ja Kesäniemen uimaranta.

Vimpelinlaakson kuplahalli, liikuntapuiston/keskuskentän perusparannus paikoituskenttineen ja jalkapallokenttä katsomoineen ovat urheilualueinvestointeja. Lähiliikunta-alueita (Lohtaja, Lehtikangas, Kätönlähti ja Nakertaja) sekä leikkikenttiä eri kaupunginosiin ja niiden peruskorjauksia on tehty talousarvion puitteissa.

Renforsin lenkiksi nimettyä ulkoilureittiä on vaiheittain rakennettu jokirantaan: valaistua polkua, Linnansillan alitus ja silta linnanraunioille. Myös virkistykseen kannalta tärkeitä kevyenliikenteen reittejä on rakennettu sekä vanhojen että uusien teiden ja katujen varten.

Yleiskaavaan varattu Kylmänlammen siirtolapuutarha (RP) ei ole toteutunut.

Liikenneinvestoinneista kaudella suurin on ollut Pyykönpuron eritasoristeys, tärkeitä myös kokoojakatujen – Satumaantien, Menninkäisentien, Kätönlahdentien ja Komiahontien – valmistuminen. Kevyenliikenteen olosuhteita on parannettu ja väyliä lisätty. Kalkkisillan satama ja Ponttoonisillan alitus on uudistettu ja ns. Yhtiön ranta on ostettu kaupungille, samoin Uittoyhdistyksen telakka Kuurnassa. Yksityisenä hankkeena on kunnostettu Telakkaa ja sen satama Kajaaninjoen varressa.

Uusien katujen rakentamista laajempaa on ollut katujen saneeraus yleensä vesihuollon uusimistarpeen yhteydessä. Kokoojakaduista on uusittu Makkolankatu, Kuurnantie, Linnantauksentietä, Kisatie, osa Vienankatua, Komiahaontietä ja Uudenkyläntietä.

Useat hankkeet (Prisma, Terra, Maksimakasiini, Kodintukku-Kauppuisto, Lidl ja ABC,) ovat vaatineet katu- ja muita kunnallistekniikan järjestelyjä.

Rautatie on sähköistetty, tavaraliikenne on siirretty pois rautatieaseman läheisyydestä ja **Petäisenniskan teollisuusraide on purettu**. Tihisenniemen raide Ratakadun varressa on käytössä, **uutta raidetta Sokajärventien varteen ei ole rakennettu**. Matkakeskuksesta rautatieaseman yhteyteen on yleissuunnitelma ja osa sen vaatimista uusista kaduista on rakennettu – **linja-autoasema toimii vielä erillisenä**.

Kajaaninjoen ylitys jäi keskustajama 2015 kaavassa avoimeksi. Linnansilta on edelleen ajoneuvoliikenteen käytössä, vaikka sitä kaavaseloituksessa pidettiin sopimattomana ja uutta siltaa tarpeellisenä. Uuden sillan paikkaa ei osoitettu, mutta päätettiin pitää tulevaisuudessa mahdollisena jatkaa Sissikatu joen yli.

Kajaanin kaupunkiseudun liikennejärjestelmäsuunnitelma 2010 ja Ympäristövaikutusten arviointi – ajoneuvoliikenteen poistaminen Kajaanin linnanraunioilta tehtiin vuosituhannen vaihteessa ja ne päivitetään yleiskaavan muutoksen yhteydessä. Molemmat prosessit – liikennejärjestelmäsuunnittelu ja ympäristövaikutusten arviointi olivat uusia vasta 1990-luvulla luotuja menettelyjä. Myös liikenneturvallisuuden edistämiseksi on kaavan voimassa ollessa otettu käyttöön toistuva suunnitteluprosessi seurantoineen. Liikenneasioiden yhteistyökumppanin – valtion – organisaatio ja nimi ovat muuttuneet useaan kertaan eikä Kajaanissa enää ole sen hallintoa ja suunnittelua.

Merkittävin poikkeama kaavasta on uusi tieyhteys Kainuun prikaatille Sotkamontien ja Kehräämöntien liittymästä.

Toteutumatta ovat tulevaisuuden yhteystarve Heinisuontieltä Nakertajan ja Hetteenmäen välistä Sokajärventielle, Kuurnan ramppi VT-5:lle ja yhteys Linnantaustien linjauksella Komiahontien ja Heinisuontien välillä.

Teknisessä huollossa ja tietoliikenteessä on kaudella ollut yhä uusia organisaatio- ja nimimuutoksia – kunnallisia, valtion ja yksityisiä liikelaitoksia, myyntejä, fuusioista ja pilkkomisia. Tehtävät ja tekijät ovat pääosin pysyneet, mikä kuvastaa niiden tärkeyttä yhteiskunnan toiminnan kannalta.

Vesihuolto on eriytetty kunnallistekniikasta Kajaanin Vesi –liikelaitoksen tehtäväksi. Peuraniemen puhdistamo on laajennettu ja sen tehoa on parannettu. Uudisrakentamisen lisäksi vesihuoltoverkostoa on uusittu, mutta korjaustarve on edelleen suuri.

Sähkönjakelusta vastaa monen vaiheen jälkeen E.ON Oy. Kajaanin kaupunki on siinä edelleen Kajaanin energialaitoksen peruja osakkaana. Sähköasemia ja muuntamoita on uusittu ja asemakaavoissa niille on osoitettu yhdyskuntateknisen huollon tontteja, pienimmille osa-aluevarauksia.

Kaukolämpöä ja sähköä tuottaa Kainuun Voima Oy, jossa Kajaanin kaupunki on osakkaana. Se on toteuttanut kaudella tunnelivoimalan ja peruskorjannut vanhat vesivoimalat (Ämmäkoski ja Koivukoski). Kaukolämmön jakelusta ja varajärjestelmistä vastaa Kajaanin Lämpö Oy.

Jätehuolto on järjestetty uudelleen Kainuun kuntien yhteistoimintana (Eko Kymppi Oy), jonka jätekeskus on Majasaarenkankaalla keskustaaajaman eteläpuolella. Jätehuollossa ja kierrätysliiketoiminnassa on myös useita yksityisiä toimijoita. Jätteen hyötykäyttötavoitetta on nostettu useaan otteeseen. Asemakaavoihin on varattu alueita ja alueen osia jätehuoltoa ja kierrätystä varten.

Tietoliikennealalla, joka on kaavan valmistumisen jälkeen monipuolistunut ja kasvanut, on useita toimijoita. Niiden toimesta on sijoitettu kaapeleita, valokuitua, antennia, tukiasemia jne. eripuolille kaupunkia.

KULTTUURI- JA LUONNONYMPÄRISTÖN SUOJELU

Keskustaajama 2015 osayleiskaavassa käsiteltiin Kajaanissa ensimmäistä kertaa laajalaisesti kulttuuriympäristön suojelua. Pohjana oli rakennussuojelulain säätämisen (1986) jälkeen toimineen rakennussuojelutoimikunnan (RASU) työ. Huomattava osa kohteista on esityksen mukaan suojeltu asemakaavalla ja hyvin monet myös korjattu ja otettu rakennuksen suojelemaan käyttöön. Vaikka Kajaanin rakennuskanta on sodan jälkeen laajalti uusiutunut, keskustan katuverkko ja säilyneiden rakennusten joukko yhdessä linnanraunion kanssa antaa kaupungille aidosti vanhan kaupungin leiman.

Rakennus-, kulttuuri- ja kaupunkihistoriallisia kohteita kaavassa on 51, mukana osa muinaismuistolain (1963) mukaisista kohteista, ja alueita AP/s on 4 (Purola, Puistola, Lehtikangas ja Yläkaupunki).

Esihistoriallisia suojelukohteita (asuinpaikkoja, pyyntikuoppia ja hautalöytöjä) kaavassa on Kajaaninjoen varressa 11.

Maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristön kohteet on määritelty ensimmäisen kerran vasta Kainuun maakuntakaavassa (2009).

Valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt on nimetty Ympäristöministeriön ja Museoviraston julkaisussa (1993). Perusteellisempi inventointityö Rakennettu kulttuuriympäristö RKY on valmistunut 2010. Niiden statusta vahvistaa sitominen valtioneuvoston päätöksiin valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista (2000 ja 2010). Lisäksi valtion eri laitosten omistamien kiinteistöjen suojelusta tehdyt sopimukset ohjaavat kaavoitusta.

Luonnonympäristön suojelukohteita Kajaanin keskustaajama 2015 osayleiskaavassa on osoitettu 7 ja ne perustuvat 1980-luvulla ympäristötoimen kehittyessä laadittuihin ensimmäisiin selvityksiin. Niiden lisäksi merkintään maa- ja metsätalousalue, jolla ulkoilun ohjaustarvetta (MU) sisältyy maininta ympäristöarvoista, joita ei saa tuhota. Luonnon- ja maisemansuojelutavoitteen edistämiseksi on virkistysalueille VU ja VR määrätty RakL 124 §:n mukainen toimenpidekielto, mikä tarkoittaa, että toimenpiteet niillä edellyttävät luvan hakemista.

Vaikutusten arviointi

Vuonna 2000 voimaan tullut maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) edellyttää kaavoilta ja muilta suunnitelmilta entistä seikkaperäisempiä selvityksiä ja ympäristövaikutusten arviointeja. Menettelyt ovat vähitellen kehittyneet, mutta edelleen huomiota saavat eniten mitattavat tai selvästi havaittavat seikat. Merkittäväksi teemaksi on muodostunut luonnon monimuotoisuuden edistäminen

(EU:n luontodirektiivilajien suojelu) – Kajaanin käytännössä liito-oravan, lepakon ja viitasammakon esiintymisen selvittäminen.

Vaikutusten arviointia on sittemmin pyritty laajentamaan myös sosiaalisten, terveys- tai terveyttä edistävien ja ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinneiksi.

Vaikutusten arviointi on monialaista asiantuntijatyötä, mutta edellyttää myös vuorovaikutusta asukkaiden ja muiden osallisten kanssa.

Kajaanin kaupunginhallitus on lisäksi erillisellä ohjeella edellyttänyt suunnitelmien ja päätösten yhteydessä tehtäväksi yritysvaikutusten arvioinnin.